

“Cal repartir més bé la feina”

Pere Salvà, catedràtic de geografia humana de la Universitat de les Illes Balears, especialista en demografia, analitza la relació entre evolució demogràfica i necessitat de feina.

Els immigrants són els més afectats per la crisi. No és lògic d'esperar que se'n tornin?

—No. Creix l'activitat econòmica submergida, que és un coixí per a la persona immigrada que ha quedat sense feina regulada. D'una altra banda, aquesta economia submergida explica per què, tot i les dades terribles de desocupació en algunes comunitats autònomes, com ara les Balears, no hem tengut encara greus problemes socials, que podrien arribar si la situació de crisi molt intensa que patim s'allargàs dos o tres anys més. A més, si el migrat se n'hagués de tornar, a on aniria? Perquè als països d'origen, en la majoria de casos, estan pitjor. Aquí almanco tenen el mínim assegurat gràcies a les polítiques de cobertura social.

—Les illes Balears, Catalunya i el País Valencià han encapçalat durant la darrera dècada el creixement demogràfic a causa de la immigració. Ara, però, resulta que tenim alts índexs de desocupació i que, per tant, les administracions autonòmiques han de destinar molts recursos a satisfer les mínimes necessitats dels ciutadans, molts dels quals són immigrants, que ho passen malament. Això pot entrebancar el creixement econòmic?

—No hi ha dubte que és un element a tenir present. Els territoris que més hem crescut en població arran de la immigració ara tenim —per culpa de la crisi— una exigència més gran de cobrir les mínimes necessitats d'aquells que ho passen malament. Això porta inexorablement a destinar uns recursos a satisfer aquestes necessitats que en unes condicions diferents podrien ser per a unes altres coses. A més, hi

hem d'afegir el fet que el creixement demogràfic de resultes de la immigració implica destinar enormes recursos, i creixents, a l'educació i la sanitat, entre més àmbits, que no sempre són ben dotats financerament.

—La mitjana d'edat de la població pot haver disminuït a causa de la immigració, però en un termini no gaire llarg, no ens podem trobar amb un efecte bumerang? És a dir, no tindrem més vells, més pensionistes i, per tant, més despesa social també per aquest costat?

—És clar que serà així. A les Balears, per exemple, en aquests moments tenim 150.000 persones, en xifres rodones, més grans de 65 anys, i que tenen, diguem-ho tot, les pensions més baixes de tot l'estat. Com que l'esperança de vida és alta, a poc a poc el nombre de jubilats hi anirà creixent. Més encara quan, en un termini mitjà, els migrats que no se n'hauran tornat aniran entrant en el període de jubilació. Per a tots els territoris que tenim un creixement de la població més alt és un fenomen que cal tenir en compte.

—La projecció demogràfica que heu fet per a les Balears indica que d'aquí a sis anys s'haurà de crear molta ocupació, que ara per ara no tenim i —cosa que és pitjor— que mai no hem arribat a crear, ni en els temps de bonança econòmica.

—És el repte i perill més important a curt termini. El 2016 tindrem a les Balears unes 700.000 persones

que tindran entre 16 anys i 64 i que cercaran feina. Si tenim en compte el nombre de feines que tenim ara, doncs ens encaram a un perill ben seriós.

—És factible d'assolir aquest objectiu, tenint en compte que ara per ara no arribam ni a 400.000 ciutadans donats d'alta a la Seguretat Social?

—A la pregunta hi ha implícita la resposta, que no sembla permetre gaire d'optimisme. Durant aquests darrers anys, quan l'economia era en una fase d'expansió, arribàrem a crear al voltant de 500.000 llocs de feina. Per tant, sabem que a curt termini tindrem un dèficit molt important d'ocupació. Si no hi ha cap resposta, si continuem deixant que tot segueixi el seu curs sense pensar en estratègies per a encarar-nos a aquesta situació, el resultat serà molt dolent per a tothom.

—La situació balear pot tenir semblances a Catalunya i al País Valencià, salvant les diferències?

—Desconec al detall els dos casos, però tenint en compte que han estat comunitats afectades també pel creixement demogràfic fruit de la immigració, que travessen igualment la crisi i que les projeccions de població crec que també per al seu cas fan curt, doncs la creació d'ocupació a curt termini també hi serà un repte important.

—L'economista Antoni Riera, director del Centre de Recerca Econòmica, de la Universitat de les Illes Balears i la Caixa de Balears, també ha dit, com vós, que o hi ha canvis estructurals importants al mercat laboral o haurem d'estar disposats a suportar una desocupació crònica...

—És que és així. Si d'aquí a sis anys hem de tenir a les Balears 300.000 llocs de feina més que no pas ara,

“Ja es pot parlar de ‘fracàs laboral’: joves de 25 anys, 30 o més que han perdut la feina i que no tenen formació”

MIQUEL PAYERAS

Pere Salvà, catedràtic de la Universitat de les Illes Balears, ha fet una projecció demogràfica per als anys vinents a les Illes.

aleshores és clar que ens hi hem de posar ara mateix. De fet, ja hauriem d'haver posat fil a l'agulla fa temps, per mirar de superar aquest repte. Si no ho assolim, la conseqüència serà un nombre molt important de gent sense feina de manera crònica, estructural, que portarà un llast econòmic considerable a les administracions, i qui sap si problemes socials.

—Els polítics són conscients d'aquestes necessitats socials que hi haurà a curt termini?

—No. O, més ben dit: potser n'hi ha algun que sí, individualment, però en general els polítics només pensen en períodes de quatre anys, de mandat o legislatura. Fins a un cert punt és lògic, perquè depenen dels resultats de les eleccions. Però els reptes que tenim davant són molt seriosos i no ens hi podem enfrontar només pensant de quatre anys en quatre anys.

—Ara es parla molt de nous models de creixement, de fomentar l'educació i la formació...

—La formació i l'educació és quelcom prioritari i s'ha d'afrontar aquest problema. En aquests moments, si un problema seriós tenim a les Balears, i també a la resta de l'estat, és que una part important dels desocupats són de baixa o nul·la qualificació. En canvi, ens uns altres països, els desocupats —que, a més, no són tants— tenen més formació i, per tant, els és més fàcil de trobar feina. Als nostres els costa molt i això és potencialment un problema que frena també la sortida la crisi.

—Soleu parlar del fracàs laboral. Què és?

—Hi ha una immigració, la de l'Europa de l'est, que té formació. Com que la nostra joventut, durant els anys del *boom* econòmic, va deixar els estudis en massa, ens podem trobar ben bé —i, de fet, ja passa— que hi hagi immigrants que siguin preferits pels empresaris abans que els nadius. En uns casos perquè els resulten més barats; i en uns altres, els de l'Europa de l'est, perquè tenen més qualifica-

ció. Si durant aquests darrers anys hem parlat molt del fracàs escolar, ara hem de començar a parlar del fracàs laboral: aquells ciutadans que tenen 25 anys, 30 o més, que han perdut la feina, que no tenen formació i que trobaran dificultats serioses a l'hora de cercar feina.

—Aquests fracàs laboral dels nadius enfront de l'èxit laboral d'immigrants ben formats pot fer augmentar la xenofòbia?

—No és pot descartar, perquè el fracàs laboral porta a una insatisfacció absoluta. No es pot descartar.

—Quina solució hi pot haver, a tot plegat?

—Un canvi de sistema laboral i de formació. Més formació i més bona i encarar-nos a la realitat: a curt termini tindrem poca feina per a tanta població. Per tant, cal repartir més bé la feina si volem evitar problemes socials seriosos.

Miquel Payeras